

STORTINGET

Dokument 13

(2021–2022)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger
for 2021

Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2021

Til Stortinget

Under følger årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske forsamlinger:

- Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid (CPAR)
- Det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA)
- EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene
- Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA)

Årsrapporten til Nordisk råds delegasjon for 2021 behandles separat. Det rapporteres ikke fra Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet og Stortingets delegasjon til Konferansen om EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, der deltakelsen for begge utgår fra utenriks- og forsvarskomiteen.

Årsrapportene som følger, gir et bilde av omfanget og bredden i Stortingets interparlamentariske delegasjoners virksomhet i 2021. De beskriver arbeidet i de ulike delegasjonene og hvilke temaer som har preget samarbeidet. Delegasjonene har ulike tematiske og geografiske virkeområder. Parlamentarikerforsamlingene har forskjellig tilknytning til de multilaterale foraene de er assosiert med. Noen har tett kontakt med regjerings-

sidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Parlamentarikerforsamlingene har likevel mange fellestrekk og er viktige for den demokratiske forankringen av multilaterale politiske prosesser.

Som følge av stortingsvalget 13. september 2021 har Stortingets delegasjoner til de interparlamentariske forsamlingene fått ny sammensetning.

Rettsstat, menneskerettigheter og demokrati

Rettsstat, menneskerettigheter og demokrati er temaer som går igjen i de fleste av parlamentarikerforsamlingenes arbeid. Dette er også temaer som de norske delegasjonene er opptatt av. I flere av forsamlingene har det vært fokus på bekymring for rettsstatsutviklingen i Polen og Ungarn. I PACE er mye av arbeidet knyttet til spesifikke landsituasjoner som Russland, Ukraina og Hviterussland. I OSSE PA har det også vært fokus på Hviterussland og forsøk på å bidra til bred nasjonal dialog siden landet er medlem av forsamlingen. OSSE PAs hovedsesjonen i juli 2021 vedtok tre uttalelser («urgent items») om henholdsvis økende hat og intoleranse i OSSE-regionen, samt Hviterussland og Ukraina.

I NATO PA er det en stadig større bevissthet om de demokratiske verdiene NATO bygger på, sett opp mot stater som Kina og Russland.

Klima og miljø

I flere av delegasjonene har klima overordnet sett vært et sentralt tema, ikke minst i forbindelse med FNs klimatoppmøte i Glasgow (COP26) i november. I ASEP/AIPA-delegasjonen har dette primært vært knyttet til

bærekraftsmålene. I EFTA/EØS-delegasjonen har fokuset vært på økonomi, handel og grønn omstilling. I IPU har det blitt fokusert på sammenhengen mellom fred og sikkerhet og klima. I Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid (CPAR) og OSSE PA har klimaendringene og Arktis vært et fokusområde. PACE har satt på dagsordenen ulike menneskerettslige aspekter ved klima og miljøspørsmål.

Koronapandemien

Koronapandemien har preget arbeidet til de interparlamentariske forsamlingene også i 2021. Ulike aspekter knyttet til koronaviruset har vært tema i flere av forsamlingene. Ikke minst har mange møter vært digitale istedenfor fysiske, og enkelte har vært avlyst. Noe av verdien knyttet til deltakelse i interparlamentariske forsamlinger er interaksjon og å skape og opprettholde nettverk med parlamentarikere i andre land. Det er mer krevende i en digital setting. Samtidig har de norske delegasjonene bidratt til å opprettholde dialog og samarbeid ved å aktivt delta i digitale møter. Høsten 2021 ble mange av de faste interparlamentariske møtene avvirket fysisk som normalt.

Andre samarbeidsforumer

I 2021 har Stortinget hatt formannskapet i Den europeiske interparlamentariske romkonferansen (European Interparliamentary Space Conference – EISC). Forumet har som mål å legge til rette for utveksling av informasjon om romaktiviteter og å fremme en felles forståelse for viktige temaer innen politikktutforming i Europa på romområdet. Formannskapsrollen har gitt Stortinget anledning til å fremheve norske interesser og næringer knyttet til romvirksomhet. Bruk av satellitter for havovervåking og kommunikasjon i Arktis har vært blant temaene som ble løftet frem. Stortinget var vertskap for en digital høynivåkonferanse den 10. mai 2021, hvor deltakerne ble enige om en fellesuttalelse. I tillegg ble det gjennomført en workshop i Tromsø 8.–9. november 2021 med i underkant av 30 deltakere fra ulike europeiske land.

Den 22. juni 2021 var Stortinget vertskap for den tiende Barents-parlamentarikerkonferansen. Konferansen ble gjennomført digitalt. Hovedtema for konferansen var helse, innovasjon, biodiversitet og arealbruk i Barentsregionen samt de unges rolle i barentssamarbeidet. Politikere fra de nordiske parlamentene og Russland vedtok en resolusjon som reflekterte hovedtemaene i konferansen.

Koordinering og informasjonsdeling på tvers

Ut over arbeidet til de faste interparlamentariske delegasjonene innbefatter Stortingets internasjonale engasjement også komitéreiser og presidentskapets reiser, internasjonale besøk til Stortinget og internasjonale arrangementer som Stortinget er vertskap for. For å sikre best mulig informasjonsutveksling på tvers av delegasjonene, og mellom delegasjonene, presidentskapet og utenriks- og forsvarskomiteen (UFK), ble det i 2021 avholdt ett møte mellom delegasjonslederne, presidentskapet og UFKs ledelse. Stortinget har også i 2021 behandlet delegasjonenes årsrapporter, med unntak av Nordisk råds årsrapport, samtidig med debatten om regjeringens årlige utenrikspolitiske redegjørelse.

Årsrapport for virksomheten til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid i 2021

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 2017 til 2021 besto av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Eirik Sivertsen (A), leder	Runar Sjøstad (A)
Margunn Ebbesen (H), nestleder	Kent Gudmundsen (H)
Else-May Norderhus (A)	Tor André Johnsen (FrP)
Svein Harberg (H)	Arne Nævra (SV)
Bengt Rune Strifeldt (FrP)	André N. Skjelstad (V) *
Willfred Nordlund (Sp)	Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) **

*Andre N. Skjelstad (V) erstattet Ola Elvestuen (V) som vara fra den 13. februar 2018.

**Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) erstattet Olaug V. Bollestad (KrF) som vara fra den 22. februar 2019.

Den nye delegasjonen for valgperioden 2021–2025 konstituerte seg 5. november 2021 og består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Lars Haltbrekken (SV), leder	Alfred Jens Bjørlo (V)
Willfred Nordlund (Sp), nestleder	Hårek Elvenes (H)
Øystein Mathisen (A)	Liv Kari Eskeland (H)
Marianne Sivertsen Næss (A)	Bengt Fasteraune (Sp)
Bengt Rune Strifeldt (FrP)	Geir Jørgensen (R)
Bård Ludvig Thorheim (H)	Tove Elise Madland (A)

Generelt

Global oppvarming medfører store endringer i nord, med betydelige konsekvenser for folkene som bor der, og for naturen. Polhavet er mer åpent og tilgjengelig for menneskelig aktivitet knyttet til blant annet skipsfart, ressursutnyttelse og turisme. Et varmere og surere hav vil blant annet få konsekvenser for fiskeriene. Samtidig har vi sett en økt politisk interesse for Arktis og nordområdene i de arktiske landene og i det øvrige internasjonale samfunnet. Særlig de fem arktiske kyststatene (Norge, Danmark med Grønland, Russland, USA og Canada) har styrket sin tilstedeværelse i regionen. Økt spenning mellom stormaktene gjør det arktiske samarbeidet mer krevende ettersom nordområdenes sikkerhetspolitiske betydning øker. Den 14. arktiske parlamentarikerkonferansen den 13.–14. april 2021 og Arktisk råds ministermøte den 20. mai 2021 viste at det arktiske samarbeidet fortsetter å levere gode resultater for miljøet og menneskene i regionen.

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid arbeider for å øke Stortingets oppmerksomhet om utviklingen i Arktis og spiller en ledende rolle i det internasjonale samarbeidet i Den arktiske parlamentarikerkomiteen (SCPAR – Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region). SCPAR består av folkevalgte fra Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige, USA og Europaparlamentet. Lederen av Stortingets arktiske delegasjon inngår i SCPAR, som normalt møtes 3–4 ganger i året. Delegasjonen re-

presenterer også Stortinget i Barents-parlamentarikersamarbeidet og Den nordlige dimensjon sammen med delegasjonen til Nordisk råd.

Det arktiske parlamentarikersamarbeidet gir gode kontakter med parlamentarikere i de nordiske landene, USA, Russland, Canada og Europaparlamentet. Den positive samarbeidsånden som preger samarbeidet, både blant regjeringene og parlamentarikerne, gir en unik arena for konstruktivt samarbeid over grensene i nord.

Hovedsaker i 2021

DEN 14. ARKTISKE PARLAMENTARIKERKONFERANSEN

Stortinget var digitalt vertskap for den 14. arktiske parlamentarikerkonferansen den 13.–14. april 2021. Det var i underkant av 100 påmeldte deltakere som inkluderte de åtte arktiske landene, Europaparlamentet, urfolksrepresentanter og observatører fra land som Kina og Italia, parlamentarikerforsamlinger og organisasjoner. Hovedtema på konferansen var klimaendringer, bærekraftig økonomisk utvikling og menneskene som bor i regionen.

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen åpnet konferansen med å understreke viktigheten av å inkludere unge i utviklingen av nordområdepolitikken. Den islandske utenriksministeren Gudlaugur Thor Thordarson rapporterte fra det islandske formannskapet i Arktisk råd og arbeidet frem mot Arktisk råds ministermøte 20. mai

2021 i Reykjavik. Aurora S. Møllersen presenterte arbeidet og hovedkonklusjoner fra ungdomspanelet som lagde en rapport som ble et vedlegg til regjeringens nordområdemelding (Meld. St. 9 (2020–2021)). I tillegg talte utenriksminister Ine Eriksen Søreide og leder av den internasjonale parlamentarikerkomiteen Eirik Sivertsen ved konferansens innledning.

På konferansen gikk Eirik Sivertsen av som leder av SCPAR etter å ha vært leder av komiteen siden 2014. Ny leder er Aaja Chemnitz Larsen fra Danmark/Grønland med senator Lisa Murkowski fra USA som nestleder. En slutterklæring ble vedtatt av konferansens deltakere og oversendt regjeringene i de arktiske landene og Arktisk råd.

ARKTISK RAPPORT I EUROPAPARLAMENTET

Første halvår bidro delegasjonen med innspill til arbeidet med en arktisk rapport i Europaparlamentet. Innspillene dreide seg hovedsakelig om å styrke teksten på tema som klimaendringer i Arktis, bærekraftig økonomisk utvikling og forskning og utdanning. Rapporten ble vedtatt av plenum i Europaparlamentet 5. oktober 2021.

ARENDALSUKA

Delegasjonen deltok under Arendalsuka med et arrangement knyttet til det grønne skiftet for industrien og Norges rolle i samarbeidet i nord. Arrangementet var et samarbeid med blant annet Arktisk universitet, Nordområdesenteret, Bjerknæssenteret og Equinor.

ANTARKTISPARLAMENTARIKERKONFERANSE

Den andre parlamentarikerkonferansen for Antarktis fant sted den 1. desember 2021 med 40 parlamentarikere fra 24 land som deltakere og det britiske parlamentet som digitalt vertskap. Hovedtema var klima, miljø og forskning. I sitt innlegg pekte delegasjonsleder Lars Haltbrekken på likhetstrekk mellom utviklingen i Arktis og Antarktis og klimaendringenes fundamentale betydning for begge polområdene. Haltbrekken minnet også om anbefalingen i slutterklæringen fra den 14. arktiske parlamentarikerkonferansen om behovet for et nytt internasjonalt polarår.

Delegasjonens planer for 2022

Delegasjonen planlegger en studietur til Tromsø og Svalbard i april. I tillegg til å delta på møtene i SCPAR planlegger delegasjonen å delta på den 15. arktiske parlamentarikerkonferansen som forventes å finne sted på Grønland tidlig høst 2022.

Oslo, den 10. januar 2022

Lars Haltbrekken

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) 2021

Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) 2021 for valgperioden 2017–2021 besto av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Elin Rodum Agdestein (H), leder	Åsunn Lyngedal (A)*
Helge André Njåstad (FrP), nestleder	Åslaug Sem-Jacobsen (Sp)
Torstein Tvedt Solberg (A)	Ove Trellevik (H)

*Åsunn Lyngedal (A) tok over for Cecilie Myrseth (A) 24.10.2019.

Den nye delegasjonen for valgperioden 2021–2025 konstituerte seg 8. november 2021 og består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Åslaug Sem-Jacobsen (Sp), leder	Sverre Myrli (A)*
Erna Solberg (H), nestleder	Helge André Njåstad (FrP)
Truls Vasvik (A)	Grete Wold (SV)

*Sverre Myrli (A) tok over for Lubna Boby Jaffery (A) 07.12.2021.

Generelt

Stortinget opprettet 18. juni 2015 en fast delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP). Delegasjonens arbeidsområde ble 19. november 2020 utvidet til å omfatte ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) etter at Stortinget ble tatt opp som fast observatør i september samme år.

ASEP er et parlamentarisk forum knyttet til dialogen som er etablert på myndighetsnivå mellom Europa og Asia om politiske, økonomiske og kulturelle spørsmål (det såkalte ASEM-samarbeidet). ASEM ble etablert i 1996 av EU og ASEAN sammen med Kina, Japan og Sør-Korea. Siden 1996 er samarbeidet betraktelig utvidet og teller nå 52 partnere. Norge ble tatt opp som medlem i 2012. Som en direkte konsekvens ble Stortinget tatt opp som medlem i ASEP i 2014. ASEP består av nasjonale parlamentarikere fra alle ASEM-landene og fra Europa-parlamentet. Europa og Asia er vertskap for ASEP-møtene annethvert år. Deltakelse i ASEP er en god plattform for parlamentarisk kontakt med asiatiske land og for å følge utviklingen i Asia i en tid hvor denne regionen er av økende betydning for Norge.

AIPA er en interparlamentarisk forsamling bestående av nasjonale parlamenter i de ti ASEAN-landene i Sørøst-Asia samt nasjonale parlamenter i en rekke observatørland i Asia, Stillehavet og Europa. Norske myndigheter har siden 2015 hatt et sektordialogpartnerskap med ASEAN. Partnerskapet dekker et bredt spekter av samarbeidsområder. Stortinget har hvert år fra og med 2018 deltatt som gjest på AIPAs årlige generalforsamlinger og jobbet strukturert med å etablere tettere relasjoner til ASEAN-landene.

ASEP/AIPA-delegasjonen er den minste faste delegasjonen Stortinget har. Både faste medlemmer og varamedlemmer deltar aktivt i arbeidet. Det er relativt få faste møter, og delegasjonen har derfor et visst handlingsrom for å ta initiativ og delta på aktiviteter relatert til samarbeid med asiatiske land.

Hovedsaker i 2021

Som resultat av at Stortinget ble tatt opp som fast observatør til AIPA i september 2020, tok delegasjonen i februar initiativ til et digitalt møte med alle de ti ASEAN-parlamentene og AIPA-sekretariatet. Formålet var å bli kjent, forberede deltakelse på AIPA-sesjonen i august og diskutere aktuelle temaer for fremtidig samarbeid. Den norske delegasjonen fremhevet aktuelle temaer sentrert rundt felles verdier og interesser, som multilateralt samarbeid, bærekraftagendaen og representasjon (demokrati), samt konkrete politikkområder som klima, fornybar energi, havsatsing, næringsliv og handel og kvinner og likestilling. Dette fikk støtte fra de ulike AIPA-parlamentene. Pandemi-håndtering og parlamentenes rolle i denne ble også tatt opp som et aktuell samarbeidstema fremover. Dette er tematikk som også vil prege delegasjonens arbeid inn i 2022.

Leder for ASEP/AIPA-delegasjonen, Elin Rodum Agdestein, deltok i august på den årlige AIPA-sesjonen. Brunei Darussalam hadde formannskapet i AIPA i 2021 og var vertskap for møtet. På grunn av pandemien måtte sesjonen følges digitalt. Delegasjonsleder holdt et innlegg og deltok digitalt på åpning, ulike plenums-sesjoner og avslutning. I lys av den pågående pandemien fremhevet delegasjonsleder i sitt innlegg betydningen av økt interparlamentarisk dialog med AIPA om globale helse-

spørsmål. Hun understreket også viktigheten av å sikre en rettferdig, bærekraftig og digital gjenreisning etter pandemien, samtidig som vi opprettholder demokratiske prinsipper, rettsstatsprinsipper og menneskerettigheter.

Delegasjonen deltok i mars på et webinar i regi av AIPA-sekretariatet om kvinner, fred og sikkerhet. Dette var tematikk som også opptok delegasjonen som følge av den svært kritiske situasjonen som oppstod i Myanmar etter militærkuppet der i februar. Delegasjonen holdt i juni et møte med skyggeministeren i Myanmar for kvinner, ungdom og barn. Møtet var viktig for å få et bedre innblikk i situasjonen i Myanmar og for å overbringe norske posisjoner. Delegasjonen var tydelig på at Norge fordømte alle former for vold mot sivile, og mente at makten måtte tilbakeføres til de demokratisk valgte lederne i landet.

Stortinget deltok på det ellefte parlamentariske partnerskapet Asia-Europas (ASEP) møte 16. november. Møtet skulle opprinnelig blitt avholdt i 2020 i Kambodsja, men ble utsatt ett år i håp om at man kunne gjennomføre møtet fysisk. Det ble dessverre ikke mulig, og Kambodsja arrangerte derfor et digitalt møte hvor tema var å styrke samarbeidet knyttet til fred og utvikling i kjølvannet av koronaviruset. Over 30 land deltok. Stortingets delegasjon var aktiv i møtet og i forhandlingene om en slutterklæring. Delegasjonsleder Åslog Sem-Jacobsen holdt innlegg i plenumsesjonen, mens Helge André Njåstad og Truls Vasvik holdt innlegg i hvert sitt panel. Hovedfokus for Stortingets delegasjon var viktigheten av multilateralt samarbeid, kvinners deltakelse i

spørsmål om fred og sikkerhet, bærekraftig forvaltning av hav og koblingen mellom klima og sikkerhet.

Delegasjonens planer for 2022

ASEP/AIPA-delegasjonen vil i 2022 videreutvikle sitt samarbeid både med ASEP og AIPA.

For AIPA-arbeidet sin del vil det være viktig å konkretisere samarbeidet med de ti ASEAN-landenes parlamenter basert på de temaene som ble diskutert på oppstartsmøtet i februar 2021. Delegasjonen vil også se på muligheten for et arbeidsbesøk fra og til regionen. Sistnevnte vil være mulig når ASEP/AIPA-delegasjonen skal delta på den årlige AIPA-sesjonen i Kambodsja i september 2022. Stortinget har også signalisert at man vil være villig til å ta imot et arbeidsbesøk fra en felles AIPA-delegasjon dersom det skulle være aktuelt i løpet av året.

For ASEP-arbeidets del blir ASEP-sesjonen som var planlagt for 2022, forskjøvet til 2023, som en konsekvens av at 2020-sesjonen ble forskjøvet til 2021. Det vil istedenfor kunne være aktuelt med et bilateralt arbeidsbesøk til et viktig ASEM/ASEP-partnerland for å diskutere multilaterale og bilaterale spørsmål i 2022.

Både i ASEP- og AIPA-sammenheng vil delegasjonens fokus fortsatt være på overordnede felles verdier og interesser, som multilateralt samarbeid, FNs bærekraftsmål, representasjon og demokrati. I tillegg vil det være ønskelig å fokusere på konkrete politikkområder som klima og energi, hav, næringsliv og handel og kvinner og likestilling.

Oslo, den 14. januar 2022

Åslog Sem-Jacobsen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets parlamentarikerdelegasjon til EFTA og EØS for 2021

Stortingets parlamentarikerdelegasjon til EFTA og EØS for valgperioden 2017–2021 besto av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Svein Roald Hansen (A), leder	Espen Barth Eide (A)
Heidi Nordby Lunde (H), nestleder	Fredric Holen Bjørdal (A)
Rigmor Aasrud (A)*	Åsunn Lyngedal (A)**
Ingunn Foss (H)	Margunn Ebbesen (H)
Morten Ørsal Johansen (FrP)	Tage Pettersen (H)
Sigbjørn Gjelsvik (Sp)	Terje Halleland (FrP)
	Per Olaf Lundteigen (Sp)
	Solfrid Lerbrekk (SV)
	Carl-Erik Grimstad (V)
	Steinar Reiten (KrF)

*Erstattet Marianne Marthinsen 24.10.2019

**Erstattet Cecilie Myrseth 24.10.2019

Den nye delegasjonen for valgperioden 2021–2025 konstituerte seg 10. november 2021 og består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Trine Lise Sundnes (A), leder	Nikolai Astrup (H)
Torgeir Knag Fylkesnes (SV), nestleder	Åsmund Aukrust (A)
Sivert Bjørnstad (FrP)	Sigbjørn Gjelsvik (Sp)
Per Olaf Lundteigen (Sp)	Terje Halleland (FrP)
Runar Sjøstad (A)	Mani Hussaini (A)
	Mímir Kristjánsson (R)
	Sveinung Rotevatn (V)
	Per Martin Sandtrøen (Sp)
	Jan Tore Sanner (H)
	Solveig Vitanza (A)

Generelt

Delegasjonen utgjør en sentral del av Stortingets arbeid med Norges forhold til den Europeiske Union (EU), Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) og Det europeiske frihandelsforbund (EFTA). Til tross for pandemi og restriksjoner benyttet delegasjonen seg også i 2021 av de ulike mulighetene for digital kontakt med Europaparlamentet og andre EU-institusjoner. Sentrale tema i 2021 var koronapandemiens betydning for samarbeidet med EU (EØS) og handelspolitikken (EFTA), særlig økt helsesamarbeid, og grønn og digital omstilling. I første halvår sto også brexit og sluttforhandlingene med Storbritannia om en handelsavtale sentralt. Delegasjonen bidrar til å koble sammen arbeidet ute, i det interparlamentariske (EFTA-parlamentarikerkomiteene), med politikken hjemme, i Europautvalget og ulike fagkomiteer. Dette er i samsvar med målet om en mer aktiv politikk overfor EU i Innst. S. nr. 115 (2006–2007) om Gjennomføring av europapolitikken og i Innst. 227 S (2012–2013) om EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU.

Hovedsaker i 2021

Koronapandemien fortsatte å sette sitt preg på arbeidet til EFTA-parlamentarikerkomiteen i 2021. Rent praktisk medførte den at alle møter på våren ble flyttet til digitale plattformer. På høsten normaliserte forholdene seg noe, og fellesmøtet med Europaparlamentet i august og EFTA-møtene i november kunne holdes fysisk i henholdsvis Reykjavik og Brussel. Komiteen fikk også gjennomført et arbeidsbesøk til Polen i november.

Videre påvirket koronapandemien også substansen i arbeidet, både med hensyn til EØS-samarbeidet og handelspolitikken. Mens fokuset i 2020 var på de umiddelbare utfordringene knyttet til fri bevegelse av varer og personer i det indre marked, beveget diskusjonene seg i 2021 mer i retning av langsiktige utfordringer knyttet til grønn og digital omstilling og til behovet og mulighetene for økt helsesamarbeid innenfor EØS. Et eksempel på dette var deltakelse i EUs nye helseprogram og andre nye programmer for 2021–2027. Programdeltakelse var tema både i EFTA-parlamentarikerkomiteen, i møte med Europaparlamentet og i Europautvalget her

hjemme. Parlamentarikerkomiteen engasjerte seg også i konkrete lovforslag fra EU på digital økonomi (kunstig intelligens, digitale markeder, digitale tjenester) og klima («Fit-for-55»). De hadde også et digitalt møte med Europakommisjonens visepresident for grønn omstilling, Frans Timmermans, i mars, og en diskusjon med Kommisjonen i november om de sosiale utfordringene knyttet til grønn omstilling. Komiteen fortsatte også sitt fokus på arbeidsmarkedspolitikk. I 2021 var debatten særlig knyttet til et nytt forslag om minstelønn i EU.

EFTA-parlamentarikerkomiteen engasjerte seg i økende grad også i rettsstatsproblematikken i EØS, særlig knyttet til bruken av EØS-midlene i land hvor rettsstatsprinsippene var under press. I møtet med Europa-parlamentet i april vedtok EØS-fellesparlamentarikerkomiteen en uttalelse som satte etterlevelse av disse prinsippene som et tydelig krav for overføring av midler. Komiteen gjentok dette budskapet under et arbeidsbesøk til Polen i november. Under besøket sto også den spente situasjonen på grensen mellom Polen og Hviterussland på dagsordenen. Det var tema både i møte med frivillige organisasjoner som jobber med flykninger på grensen, og med representanter for regjering og opposisjon.

Med pandemiens betydning for internasjonal handel, globale verdikjeder og EFTAs handelsforhandlinger som bakteppe fortsatte EFTA-parlamentarikerkomiteen i 2021 å engasjere seg i konkrete handelsspørsmål knyttet til bærekraft og digitale forpliktelser i EFTAs handelsforhandlinger. Den økte åpenheten i EFTA rundt pågående forhandlinger og oppfølging av eksisterende handelsavtaler har medført økt tilflyt av informasjon fra EFTA-myndighetene til parlamentarikerkomiteen. Oppfølging av slik informasjon vil prege arbeidet til komiteen også i 2022.

Brexit fortsatte å dominere arbeidet til EFTA-parlamentarikerkomiteen, slik den har gjort siden folkeavstemningen i Storbritannia i 2016. Det var spesielt tyde-

lig i første halvår av 2021, da EØS/EFTA-landene var i slutfasen av handelsforhandlingene med Storbritannia. I andre halvår beveget fokuset seg mer i retning av hvordan handelsavtalen med Storbritannia nå skal gjennomføres og etterleves. Dette arbeidet vil fortsette i 2022.

Delegasjonens planer for 2022

Pandemihåndtering, grønn og digital omstilling, arbeidslivspolitik, rettsstatsproblematikk, relasjonene til Storbritannia og handelspolitikk vil prege delegasjonens arbeid også i 2022.

Utviklingen i WTO vil også stå sentralt. Det vil knyttes stor spenning til (det utsatte) WTO-toppmøtet i en svært kritisk fase for det multilaterale handelssamarbeidet. For EFTA-parlamentarikerkomiteen vil det være spesielt viktig å følge med på effekten av pandemien på den videre utviklingen av verdenshandelen og betydningen av det geo- og handelspolitiske forholdet mellom USA, Kina og EU for EFTA-landenes handelsrelasjoner. Her vil det være særlig viktig å følge med på de vidtgående defensive handelsinstrumentene EU nå utvikler, og om disse vil ha betydning for EFTA i en EØS- eller bredere handelssammenheng.

Utover dette vil EFTA-parlamentarikerkomiteen også følge utviklingen i EUs handelspolitikk i lys av den grønne gjenreisningen etter pandemien og se dette i sammenheng med EFTAs pågående handelsforhandlinger og økende fokus på bærekraft. Komiteen planlegger også et tredjelandsbesøk til Thailand for å støtte opp under handelsforhandlinger mellom EFTA og Thailand.

Innenfor EØS vil arbeidet i 2022 fortsatt preges av betydningen av pandemien for det indre marked og fokuset på grønn og digital omstilling. Komiteen og delegasjonen vil også konsentrere seg om helt konkrete EØS-saker knyttet til blant annet arbeidsliv, energi og klima og EØS-midler.

Oslo, den 10. januar 2022

Trine Lise Sundnes

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) for 2021

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2017–2021 besto av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Ingjerd Schou (H), leder	Petter Eide (SV)
Lise Christoffersen (A), nestleder	Jette F. Christensen (A)
Espen Barth Eide (A)	Silje Hjemdal (FrP)
Emilie Mehl (Sp)	Mudassar Kapur (H)*
Morten Wold (FrP)	Vetle Wang Soleim (H)*

*Mudassar Kapur ble erstattet av Aleksander Stokkebø 10. mars 2020.

**Vetle Wang Soleim ble erstattet av Kårstein Eidem Løvaas 14. januar 2020.

Komitevervene i 2021 var fordelt som følger:

Komité	Medlem	Varamedlem
Den faste komité	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schou	Espen Barth Eide
Komiteen for flyktninge- og befolkningsspørsmål	Emilie Mehl	Kårstein Eidem Løvaas
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter	Espen Barth Eide	Petter Eide
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media	Aleksander Stokkebø	Morten Wold
Komiteen for likestillingsspørsmål	Jette F. Christensen	Petter Eide
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling	Silje Hjemdal	Emilie Mehl
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene	Lise Christoffersen Morten Wold Jette F. Christensen Petter Eide	
Komiteen for prosedyreregler og immunitet	Ingjerd Schou	
Komiteen for valg av dommere til Den europeiske menneskerettsdomstolen	Emilie Mehl	

Delegasjonsmedlemmer med verv i forsamlingen i 2021:

Medlemmer	Verv
Ingjerd Schou	Leder i Komiteen for prosedyreregler og immunitet
Ingjerd Schou	Medlem av byrået, styret i EPP-gruppen
Lise Christoffersen	Rapportør for Nord-Makedonia
Petter Eide	Rapportør for Albania
Emilie Mehl	Tredje nestleder for Komiteen for valg av dommere til EMD

Den nye delegasjonen for valgperioden 2021–2025 konstituerte seg 11. november 2021 og består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Ingjerd Schou (H), leder	Kirsti Bergstø (SV)
Lise Christoffersen (A), nestleder	Linda Hofstad Helleland (H)
Lisa Marie Ness Klungland (Sp)	Geir Inge Lien (Sp)
Terje Sørvik (A)	Lise Selnes (A)
Morten Wold (FrP)	Ingvild Wethrus Thorsvik (V)

Komitevervene er fordelt som følger:

Komité	Medlem	Varamedlem
Den faste komité	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for flyktninge- og befolkningsspørsmål	Lise Selnes	Terje Sørvik
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter	Ingvild Wettrhus Thorsvik	Morten Wold
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media	Terje Sørvik	Linda Hofstad Helleland
Komiteen for likestillingsspørsmål	Geir Inge Lien	Kirsti Bergstø
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling	Lisa Marie Ness Klungland	Kirsti Bergstø
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene	Lise Christoffersen	
Komiteen for prosedyreregler og immunitet	Morten Wold	
Komiteen for valg av dommere til Den europeiske menneskerettsdomstolen	Ingjerd Schou	
	-	

Generelt

Europarådet og Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE) ble opprettet i 1949 og har 47 medlemsland. Forsamlingens formål er å styrke menneskerettighetene, demokrati og rettsstaten i medlemslandene. PACE består av totalt 324 medlemmer (og 324 varamedlemmer) fordelt på ti fagkomiteer og flere underkomiteer. PACE gjennomfører fire årlige delsesjoner og tre årlige møter i den faste komité. PACE har fem politiske grupper, Group of the European People's Party (EPP/CD), Socialist, Democrats and Greens group (SOC), European Conservatives group and Democratic and Democratic Alliance (EC), Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) og Group of the United European Left (UEL). Forsamlingens president velges for ett år, med mulighet og sedvane for gjenvalg én gang.

PACE vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer og Europarådets ministerkomité. PACE overvåker også medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og gjennomfører valgobservasjoner. Parlamentarikerforsamlingen velger Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) og deltar aktivt i prosessen med å utnevne medlemmer til Europarådets komité for forebygging av tortur og umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

Fra Stortingets delegasjon deltar både faste medlemmer og varamedlemmer aktivt i arbeidet.

Hovedsaker i 2021

KONSEKVENSENE AV KORONAPANDEMIEN

Også i 2021 har PACE rettet blikket mot konsekvensene av pandemien. I 2020 var fokus spesielt på hvordan pandemiltak utfordret prinsippene for rettsstat og de-

mokrati. I 2021 har fokuset dreid over på mer konkrete rettigheter som har blitt innskrenket eller krenket. Det har spesielt vært fokus på minoriteter og sårbare grupper. Debattene gjennom året har blant annet understreket menneskerettslige utfordringer ved vaksinepass, sosioøkonomiske konsekvenser av pandemien og konsekvensene for sårbare grupper – særlig at barn har blitt mer utsatt for vold, og at de har tapt skolegang.

DEMOKRATIETS STILLING OG

RETTSSTATSPRINSIPPER – NEGATIV TREND

FORTSETTER

Demokratiets stilling og den rettsstatlige utviklingen i flere av Europarådets medlemsland har over flere år vist en negativ trend. I flere land ser vi at rettsstatsprinsippene er svekket og minoriteter og sårbare grupper får sine grunnleggende menneskerettigheter jevnlig krenket, i større grad enn tidligere. Spesielt Russland, Polen, Ungarn og Tyrkia har vært i fokus i 2021. Også deres manglende oppfølging av dommer avsagt i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD), har vært tilbakevendende på PACEs agenda, enten i komiteene eller i plenum. Debattene og vedtatte resolusjoner har vært tydelig på at utviklingen er foruroligende i alle fire land. Stortingets delegasjon har deltatt aktivt i flere av disse debattene ved å understreke viktigheten av å opprettholde rettsstatsprinsippene. Ungarn hadde formannskapet i Europarådets ministerråd fram til mai 2021, og delegasjonsleder Ingjerd Schou (H) benyttet anledningen til å stille flere kritiske spørsmål til landets utenriksminister om svekket rettsstat og om manglende ratifisering av Istanbul-konvensjonen.

ISTANBUL-KONVENSJONEN OG VOLD MOT KVINNER

Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner

– Istanbul-konvensjonen – fylte 10 år i 2021. Gjennom året har det vært flere ulike debatter om kvinners situasjon og om vold mot kvinner. PACE har gjentatt sin utålmodighet med de landene som ennå ikke har signert eller ratifisert konvensjonen, og skuffelse over de landene som har vedtatt å ikke ratifisere eller trukket seg fra konvensjonen. PACE har også gjennomgått eget regelverk og etiske retningslinjer for å bedre likestilling mellom kjønnene i forsamlingen. De nye etiske retningslinjene slår eksplisitt fast at seksuell trakassering ikke er tillatt i PACE.

HVITERUSSLAND OG FLYKTNINGSITUASJONEN PÅ GRENSA MOT EU

Hviterussland er ikke medlem av Europarådet, men PACE følger landet tett og har et uttalt ønske om en utvikling i landet for å muliggjøre medlemskap. Situasjonen etter valget høsten 2020 forble aktuell gjennom hele 2021, og fra høsten var det spesielt den spente flyktningsituasjonen på grensa mellom Polen, Latvia, Litauen og Hviterussland som sto i fokus. I august møtte delegasjonsleder Ingjerd Schou opposisjonsleder Svetlana Tikhanovskaja i Oslo sammen med representanter fra OSSE PA og Nordisk råd. PACE vedtok en resolusjon i september som slo fast at Hviterussland brukte flyktninger og migranter som et mottiltak til EUs sanksjonsregime, og definerte dette som hybrid krigføring.

ANDRE SAKER

Retten til et trygt, rent, sunt og bærekraftig miljø ble løftet behørig fram på PACEs høstsesjon. En egen dag og syv rapporter var dedikert til ulike menneskerettslige aspekter ved klima- og miljøspørsmål. Blant annet ble det vedtatt en anbefaling til Ministerkomiteen om å utarbeide en tilleggsprotokoll for å sikre retten til et sunt miljø.

Fengslingen av Aleksej Navalnyj i desember 2020 ble sterkt kritisert av PACE. Russland ble kritisert for brudd på Navalnyjs grunnleggende menneskerettigheter og for manglende gjennomføring av dommer i EMD, som gjentatte ganger har slått fast at tidligere fengslinger av Navalnyj har vært vilkårlig og politisk motivert.

Aleksander Stokkebø (H) og Jette F. Christensen (A) deltok som valgobservatører i henholdsvis Moldova og Marokko.

Delegasjonens planer for 2022

Norge vil i 2022 på nytt inngå som medlem i byrået og dermed få én av 20 visepresidenter i PACE. Delegasjonsleder vil ivareta dette vervet. De senere års utvikling i Europa har vist at det fremover ikke bare blir viktig å fortsette å forsvare de grunnleggende verdiene menneskerettigheter, rettsstat og demokrati, men også posisjonen og gjennomslaget til de multilaterale institusjonene, EMD og Europarådet, som er satt til å overvåke og forsvare dem. Dette vil bli et grunnleggende viktig arbeid for delegasjonen i 2022.

Oslo, den 11. januar 2022

Ingjerd Schou
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2021

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2017–2021 besto av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Ulf Isak Leirstein (uavhengig), leder	Karin Andersen (SV)
Hege Haukeland Liadal (A), nestleder	Åsmund Aukrust (A)
Ove Trellevik (H)	Elin Rodum Agdestein (H)
Marit Arnstad (Sp)	Geir Jørgen Bekkevold (KrF)

Den nye delegasjonen for valgperioden 2021–2025 konstituerte seg 9. november 2021 og består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Tellef Inge Mørland (A), leder	Even Eriksen (A)
Ingunn Foss (H), nestleder	Ove Trellevik (H)
Gro-Anita Mykjåland (Sp)	Birgit Oline Kjerstad (SV)
Silje Hjemdal (FrP)	Grunde Almeland (V)

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er en verdensomspennende parlamentarikerforsamling med medlemmer fra 179 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred, samarbeid og utvikling av representativt demokrati. Tiltak for økt kvinnelig deltakelse i parlamenter, og i politikk generelt, har høy prioritet. IPU's arbeidsmåter er erfaringsutveksling og informasjonsdeling mellom parlamentene, tematiske programmer iverksatt av IPU's sekretariat, og tilrettelegging for parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål.

I IPU er det etablert fire faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, for bærekraftig utvikling, finansiering og handel, for menneskerettigheter og demokrati og for FN-spørsmål. I tillegg finnes det særskilte fora for kvinnelige parlamentarikere og unge parlamentarikere, en komité for Midtøsten-spørsmål og en komité for parlamentarikeres menneskerettigheter, som følger opp sakene til fengslede parlamentarikere. Det er to årlige sesjoner, én om høsten og én om våren. Sesjonene har et hovedtema, og et såkalt hastetema (emergency item).

Hovedsaker i 2021

DIGITAL VÅRSESJON

Pandemien satte sitt preg på arbeidet i IPU også i 2021. For første gang i organisasjonens 132 årlige historie ble en sesjon i sin helhet avholdt digitalt. Hovedtema var parlamentenes rolle for å komme igjennom pandemien. Det ble også vedtatt to resolusjoner. Den ene handlet om parlamentariske strategier for å styrke fred og sikkerhet i forbindelse med konflikter knyttet til klimarelaterte katastrofer. Den andre resolusjonen hand-

let om digitalisering og sirkulær økonomi for å nå FNs bærekraftsmål.

VERDENSKONFERANSEN FOR PARLAMENTSPRESIDENTER

IPU og Østerrikes parlament arrangerte den femte verdenskonferansen for parlamentspresidenter i Wien i september. Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen deltok, og hun ledet toppmøtet for kvinnelige parlamentspresidenter som ble avholdt i forbindelse med konferansen. Trøen deltok også aktivt i komiteen som planla konferansen og fremforhandlet slutterklæringen. Delegasjonsleder Leirstein representerte IPU-delegasjonen under konferansen.

NY DELEGASJON OG SESJON I MADRID

Etter stortingsvalget ble en ny delegasjon konstituert 9. november. Delegasjonens fire faste medlemmer samt varamedlemmene Eriksen og Almeland deltok på IPU's høstsesjon i Madrid 26.–30. november. Dette var første gang medlemmene i IPU møttes fysisk siden 2019, og det var i forbindelse med møtet strenge koronatiltak med blant annet jevnlig testing.

Tema for generaldebatten var utfordringer for demokratiet, som økt polarisering og hets. Delegasjonsleder Tellef Inge Mørland la i sitt innlegg vekt på behovet for å møte sine meningsmotstandere med respekt og viktigheten av å la alle komme til orde. Han trakk frem at minoritetsgrupper blir i særlig grad utsatt for hets og hatprat. Det å skremme noen til taushet på denne måten er et alvorlig brudd på ytringsfriheten. Even Eriksen holdt innlegg som «ung representant» og understreket viktigheten av at ungdom og kvinner involveres i større grad i politikken. Halvparten av verdens befolkning er

under 30 år, men de utgjør bare 2,6 prosent av verdens parlamentarikere.

Et afrikansk forslag om rettferdig vaksinefordeling ble valgt som hastetema, og en resolusjon om dette temaet ble enstemmig vedtatt. Videre ble det vedtatt en resolusjon om lovgivning og tiltak for å forhindre seksuell utnyttelse av barn på nett. Her var de norske delegasjonsmedlemmene aktive i debatten, og fikk inn viktige formuleringer i resolusjonsteksten.

Delegasjonens planer for 2022

Også i 2022 er det stor usikkerhet med hensyn til hvordan pandemien vil påvirke aktiviteten. IPU har planlagt vårsesjon i Indonesia og høstsesjon i Rwanda. I februar er det planlagt høringer i FN i New York. Den nye delegasjonen vil også forsøke å gjennomføre et studiebesøk til IPU-hovedkvarteret i Genève.

Oslo, den 10. januar 2022

Tellef Inge Mørland

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2021

Stortingets delegasjon til NATO PA for valgperioden 2017–2021 besto av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Christian Tybring-Gjedde (FrP), leder	Erlend Wiborg (FrP)
Liv Signe Navarsete (Sp), nestleder	Hårek Elvenes (H)
Trond Helleland (H)	Lene Westgaard-Halle (H)
Sverre Myrli (A)*	Tellef Inge Mørland (A)**
Marianne Marthinsen (A)	Kari Elisabeth Kaski (SV)

*Sverre Myrli erstattet Eirik Sivertsen (A) i oktober 2018.

**Tellef Inge Mørland erstattet Nils Kristen Sandtrøen (A) i oktober 2019.

Komitévervene var fordelt som følger:

Komité	Medlemmer
Political Committee	Liv Signe Navarsete og Hårek Elvenes
Defence and Security Committee	Trond Helleland og Erlend Wiborg
Committee on the Civil Dimension of Security	Marianne Marthinsen og Tellef Inge Mørland
Economics and Security Committee	Christian Tybring-Gjedde og Kari Elisabeth Kaski
Science and Technology Committee	Sverre Myrli og Lene Westgaard-Halle
Mediterranean and Middle East Special Group	Erlend Wiborg og Lene Westgaard-Halle
Ukraine-NATO Interparliamentary Council	Liv Signe Navarsete og Sverre Myrli

Følgende representanter hadde verv i parlamentarikerforsamlingen:

Liv Signe Navarsete	Vice Chair (nestleder) i Political Committee (valgt under årlig sesjon i 2018 og gikk av da hun gikk ut av Stortinget 1. oktober 2021)
Christian Tybring-Gjedde	General Rapporteur (hovedrapportør) i Economics & Security Committee (valgt under årlig sesjon i 2018 og gikk av under årlig sesjon i oktober 2021)

Den nye delegasjonen for valgperioden 2021–2025 konstituerte seg 9. november 2021 og består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Trond Helleland (H), leder	Marit Arnstad (Sp)
Sverre Myrli (A), nestleder	Seher Aydar (R)
Bengt Fasteraune (Sp)	Kari Elisabeth Kaski (SV)
Lubna Bobby Jaffery (A)	Tellef Inge Mørland (A)
Erlend Wiborg (FrP)	Ine Eriksen Søreide (H)

Komitévervene er fordelt som følger:

Komité	Medlemmer
Political Committee	Sverre Myrli og Ine Eriksen Søreide
Defence and Security Committee	Trond Helleland og Seher Aydar
Committee on the Civil Dimension of Security	Bengt Fasteraune og Tellef Inge Mørland
Economics and Security Committee	Lubna Bobby Jaffery og Marit Arnstad
Science and Technology Committee	Erlend Wiborg og Kari Elisabeth Kaski
Mediterranean and Middle East Special Group	Lubna Bobby Jaffery og Erlend Wiborg
Ukraine-NATO Interparliamentary Council	Sverre Myrli

Generelt

NATOs parlamentariske forsamling er en internasjonal organisasjon for parlamentarikere fra NATOs medlemsland. NATO PA er ikke en del av NATO, og har ingen formell beslutningsmyndighet overfor alliansen. Forsamlingen er likevel et viktig bindeledd mellom NATO og medlemslandenes parlamenter. Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen resolusjoner (anbefalinger) rettet til Det nordatlantiske råd (NAC), og til medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. NATOs generalsekretær taler vanligvis under forsamlingens sesjoner og gir skriftlige svar på forsamlingens resolusjoner.

NATOs 30 medlemsland er representert i NATO PA, i tillegg til 15 assosierte land og 8 nasjonale observatørdelegasjoner. I tillegg har Europaparlamentet, OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) og Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) observatørstatus i NATO PA.

NATO PA møtes til en høst- og en vårsesjon, der høstsesjonen – «årlig sesjon» – er forsamlingens viktigste årlige arrangement. I tillegg organiseres det en rekke studiereiser og konferanser. Gjennom arbeidet i NATO PA får medlemmene innsikt i viktige sikkerhetspolitiske spørsmål og det transatlantiske samarbeidet som alliansen er bygget på. Kunnskapen kommer Stortinget til nytte gjennom arbeid i komiteer og i debatter.

NATO PA OG KORONAPANDEMIEN

Også i 2021 ble NATO PAs arbeid sterkt preget av koronapandemien. Praktisk talt alle fysiske møter ble avlyst til og med september. Som i 2020 kompenserte sekretariatet i Brussel med å arrangere en rekke digitale møter og nettseminarer. Vårsesjonen ble avholdt digitalt fra 14. til 17. mai.

Fra oktober gjorde imidlertid smittesituasjonen at flere fysiske møter kunne gjennomføres, om enn med omfattende smitteverntiltak. Den årlige sesjonen ble avholdt i Lisboa fra 8. til 11. oktober, med tre norske deltakere. Også det årlige «Parliamentary Transatlantic Forum» ble avholdt fysisk i Washington D.C. fra 29. november til 1. desember, med fire norske deltakere. To av NATO PAs fagkomiteer gjennomførte dessuten et besøk til Norge 22.–26. november, se mer om det nedenfor.

Hovedsaker i 2021

Blant NATO PAs hovedtema i 2021 var de økende utfordringene fra henholdsvis Russland og Kina, Talibans maktovertakelse i Afghanistan, pandemiens konsekvenser for NATO-landenes sikkerhet, utviklingen av NATOs nye strategiske konsept og NATOs forpliktelse til demokratiske verdier.

Forsamlingen fastslo at Russland og Kina, gjennom deres utfordrende utenriks- og forsvarspolitik og militære posisjonering, forsøker å underminere vestlige verdier og den regelbaserte internasjonale orden. Det ble tatt til orde for at NATO må ha et sterkt fokus på avskrekking, samtidig som man også søker dialog og samarbeid med Russland og Kina der dette er mulig.

Som rapportør for NATO PAs «Economics and Security Committee» la daværende delegasjonsleder Christian Tybring-Gjedde frem et rapport- og resolusjonsutkast om NATO-landenes forsvarsbevilgninger. Tybring-Gjedde anerkjente utfordringene ved å opprettholde tilstrekkelige bevilgninger i en tid der pandemien legger press på mange lands statsbudsjett. Samtidig fremhevet han de mange nye sikkerhetsutfordringer NATO står overfor, og at nasjonal sikkerhet er en grunnleggende forutsetning for økonomisk normalisering. Tybring-Gjedde advarte derfor NATOs medlemsland mot å fravike målet om å bruke minst 2 prosent av sine BNP på forsvar. Både rapporten og resolusjonen ble enstemmig vedtatt av forsamlingen under den årlige sesjonen i Lisboa.

Viktigheten av at NATOs medlemsland opprettholder en god demokratisk standard var et gjennomgangstema i NATO PAs diskusjoner i 2021. Angrepet på den amerikanske kongressen 6. januar anskueliggjorde at NATOs medlemsland ikke bare er sårbare for eksterne trusler, men også for demokratisk erosjon innenfra. President Connolly – selv kongressmedlem for Demokratene i Representantens hus – har hatt et sterkt fokus på tematikken i 2021, og har foreslått at det etableres et senter for demokratisk motstandskraft i NATO-hovedkvarteret.

Talibans maktovertakelse i Afghanistan i august kom mye raskere enn antatt, og selvransakelsen dette har ført til blant NATO-landene, gjenspeilte seg også sterkt i NATO PAs diskusjoner i 2021.

Blant andre tema kan nevnes rustningskontroll, byrdefordeling i NATO og NATOs rolle i sikkerhet i verdensrommet.

NATOs GENERALSEKRETÆRS BUDSKAP UNDER PLENUMSSESJONEN

Under den årlige sesjonen i Lisboa deltok NATOs generalsekretær Jens Stoltenberg på forsamlingens plenums sesjon mandag 11. oktober. Stoltenberg understreket viktigheten av at NATO-landene slutter opp om den såkalte NATO 2030-agendaen for å styrke alliansen, herunder å fornye NATOs strategiske konsept. Videre fremhevet han nødvendigheten av et godt samarbeid mellom EU og NATO. Generalsekretæren omtalte Talibans retur som en «tragedie» og medga at situasjonen som hadde oppstått, var svært vanskelig. Samtidig un-

derstrekke han at NATO-landene hadde vært enige om å avslutte operasjonene i Afghanistan.

Speakeren i Representantens hus i USA, Nancy Pelosi, deltok også på plenums-sesjonen i forbindelse med at hun ble tildelt NATO PAs nyopprettede pris for «Kvinner, fred og sikkerhet».

KOMITÉREISE TIL NORGE

Til sammen 13 parlamentarikere fra NATO PAs «Defence and Security Committee» og «Science and Technology Committee» avla et besøk til Norge 22.–26. november. Delegasjonen besøkte Oslo, Kongsberg, Kjeller, Kirkenes og Tromsø. Hovedtema for besøket var norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, forsvarsindustri, forholdet til Russland og problemstillinger knyttet til nordområdene. Forsvarsministeren og sjefen for Etterretningstjenesten, samt en rekke forskere, holdt innledninger. Delegasjonen besøkte også Jarfjord grensestasjon utenfor Kirkenes, og i Tromsø fikk de besøkende en rekke forelesninger om bl.a. Arktisk råd, klimaendringer og infrastrukturutvikling i Arktis. Besøket var en god anledning til å presentere norske perspektiv på nevnte tema. Delta-

kerne gav i etterkant uttrykk for at de opplevde besøket som svært interessant og lærerikt.

Delegasjonens planer for 2022

NATO skal vedta et nytt strategisk konsept under toppmøtet i Madrid høsten 2022, og NATO PA skal bidra med innspill i prosessen. Det hersker allmenn enighet om at det nåværende strategiske konseptet – som ble vedtatt i 2010 – ikke lenger er dekkende for dagens sikkerhetssituasjon. Blant annet nevnes Russland som en partner, mens Kina ikke er nevnt overhodet. NATO PAs president Gerald Connolly fremhevet ved flere anledninger i 2021 at det nye konseptet både må anerkjenne utfordringen fra Russland og Kina og understreke NATOs forpliktelse til demokratiske verdier.

Etttersom koronapandemien fortsatt pågår, er det per i dag usikkert i hvor stor grad NATO PA vil ha mulighet til å arrangere fysiske møter i 2022. Delegasjonen vil uansett delta aktivt på de møter som arrangeres, og vil bidra i diskusjonen om utviklingen av NATOs nye strategiske konsept.

Oslo, den 7. januar 2022

Trond Helleland

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2021

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2017–2021 besto av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Siv Mossleth (Sp), leder	Knut Arild Hareide (KrF)
Sivert Bjørnstad (FrP), nestleder	Hans Andreas Limi (FrP)
Åsmund Aukrust (A)	Nicholas Wilkinson (SV)
Torill Eidsheim (H)	Elin Rodum Agdestein (H)
Kari Henriksen (A)	Ingrid Heggø (A)
André N. Skjelstad (V)*	Mari Holm Lønseth (H)

*André N. Skjelstad (V) tok over for Abid Raja 24. januar 2020.

Representantenes komitétilknytning i OSSE PA var som følger:

Komité	Medlemmer
Første komité (politikk og sikkerhet)	Sivert Bjørnstad og André N. Skjelstad
Andre komité (økonomi, vitenskap, teknologi og miljø)	Åsmund Aukrust og Torill Eidsheim
Tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)	Siv Mossleth og Kari Henriksen

Følgende representanter hadde verv i OSSEs parlamentariske forsamling:

Medlem	Verv
Kari Henriksen	Visepresident og rapportør i tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)
Torill Eidsheim	OSSE PAs spesialrepresentant for Arktis

Den nye delegasjonen for valgperioden 2021–2025 konstituerte seg 2. november 2021 og består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Siv Mossleth (Sp), leder	Geir Pollestad (Sp)
Bård Hoksrud (FrP), nestleder	Mímir Kristjánsson (R)
Kari Henriksen (A)	Terje Sørvik (A)
Sverre Myrli (A)*	Aleksander Stokkebo (H)
Jan Tore Sanner (H)	Mahmoud Farahmand (H)
Marian Hussein (SV)	Abid Raja (V)

* Sverre Myrli (A) tok over for Åsmund Aukrust (A) 7. desember 2021.

Representantenes komitétilknytning i OSSE PA er som følger:

Komité	Medlemmer
Første komité (politikk og sikkerhet)	Bård Hoksrud og Sverre Myrli
Andre komité (økonomi, vitenskap, teknologi og miljø)	Siv Mossleth og Kari Henriksen
Tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)	Jan Tore Sanner og Marian Hussein

Følgende representant har verv i OSSEs parlamentariske forsamling:

Medlem	Verv
Kari Henriksen	OSSE PAs spesialrepresentant for Sør-Kaukasus

Generelt

OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning, drøfte politiske tema av betydning for organisasjonen og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak. Forsamlingen har 323 medlemmer fra 56 parlamenter. Forsamlingen spiller en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR). Forsamlingen har tre faste komiteer: første komité for politiske og sikkerhetsmessige spørsmål, andre komité for økonomi, vitenskap, teknologi og miljø, og tredje komité for demokrati, menneskerettigheter og humanitære saker. OSSE PAs viktigste møte er hovedsesjonen, som finner sted årlig i juli. Hovedsesjonen munner ut i en erklæring med resolusjoner. I tillegg gjennomføres det et vintermøte i Wien, OSSEs hovedsete, og et høstmøte i et av medlemslandene. De nordisk-baltiske landene har jevnlig koordineringsmøter.

Hovedsaker i 2021

Samarbeidet i OSSE PA ble i 2021 i stor grad gjennomført digitalt. Likevel var aktivitetsnivået høyt. De tre faste møtene i forsamlingen ble gjennomført digitalt og hybrid.

På det digitale vintermøtet i februar 2021 ble det vedtatt nødprosedyrer som muliggjorde formelle digitale møter samt å avholde digitale valg til OSSE PAs verv. Medlemmer av delegasjonen deltok på et sidearrangement om straffrihet og situasjonen i Russland og Hviterussland i regi av Helsingforskomiteen og Litauens delegasjon til OSSE PA.

Hovedsesjonen i juli 2021 ble holdt i hybrid format, og her var det mulig for delegasjonsleder samt de medlemmene som hadde verv, å delta fysisk i Wien. Resten av delegasjonen fulgte møtet digitalt. På grunn av hybrid gjennomføring ble det ikke vedtatt noe tradisjonelt sluttdokument fra hovedsesjonen. Tre uttalelser («urgent items») fra hovedsesjonen om henholdsvis økende hat og intoleranse i OSSE-regionen, samt Hviterussland og Ukraina, ble vedtatt. Forsamlingen fremstod som svært delt i flere spørsmål. Russland stemte mot uttalelser om Hviterussland og Ukraina og forlot til slutt møtet etter opphetet debatt.

Valg til lederverv i forsamlingen ble gjennomført for første gang på to år. Delegasjonsmedlem Kari Henriksen stilte som kandidat til presidentvervet i forsamlingen. Hun fikk 126 stemmer, men motkandidat Margareta Cederfelt fra Sverige vant med 128 stemmer. Det var første gang et valg til president i forsamlingen var så jevnt.

Rapporten til tredje komité ble ført i pennen av delegasjonsmedlem og rapportør Kari Henriksen. Multilateralt samarbeid om menneskerettigheter, intoleranse og diskriminering og helse som menneskerettighet var blant temaene i rapporten. Rapporten fremhevet at pandemien har påvirket demokratiske institusjoner, men at dersom det var tilstrekkelig politisk vilje, kunne man unngå negative konsekvenser for demokratiet.

OSSE PAs president Cederfelt utnevnte nye OSSE PA-spesialrepresentanter i august 2021, og delegasjonsmedlem Kari Henriksen ble utpekt til OSSE PAs spesialrepresentant for Sør-Kaukasus. Henriksen har i løpet av høsten hatt innledende møter med OSSE PA-delegasjonene fra Georgia, Aserbajdsjan og Armenia.

På forsamlingens digitale høstmøte var det blant annet en temadiskusjon om Afghanistan og sikkerhets situasjonen i OSSE-regionen. Flere innlegg tok opp klima- og miljøspørsmål.

Konfliktbildet i OSSE-regionen preget forsamlingen også i 2021. Situasjonen i Hviterussland ble tatt opp jevnlig. I august møtte delegasjonsmedlem Åsmund Aukrust opposisjonsleder Svetlana Tikhanovskaja i Oslo sammen med representanter fra PACE og Nordisk råd. Konflikten mellom Armenia og Aserbajdsjan preget forsamlingens møter i særlig grad. Også konflikten i Ukraina, situasjonen i Georgia og Transnistria i Moldova ble drøftet i forsamlingen.

Klima og miljø var et viktig tema i 2021. Delegasjonsmedlem Torill Eidsheim, OSSE PAs spesialrepresentant for arktiske spørsmål, tok til orde for at klimaendringer måtte komme enda høyere på dagsorden. I sin rapport vektla hun at utviklingstrekk i Arktis får konsekvenser også på andre breddegrader. Eidsheim understreket at OSSE PA burde bruke sin posisjon til å heve kunnskapen om og forståelsen av konsekvenser av klimakrisen. Også i forsamlingens andre komité var klima og sikkerhet viktige tema.

«Call for action/Helsinki +50» er et OSSE PA-initiativ for å øke den politiske oppmerksomheten rundt OSSE. Flere digitale rundebordsmøter ble holdt i 2021 med aktiv norsk deltakelse. Temaene som ble tatt opp, var aktuelle tema i OSSE-samarbeidet som konsensusregelen, hvordan styrke dialog mellom deltakerstatene, involvering av ungdom, kvinner og likestilling samt arbeidet i OSSEs menneskelige dimensjon. Møtene peker fremover mot 50-årsjubileet for Helsinki-avtalen i 2025.

Delegasjonens planer for 2022

Delegasjonen vil opprettholde fokus på saker som tradisjonelt har vært av betydning for Norge, som det utvidete sikkerhetsbegrepet inkludert demokratiutvikling og menneskerettigheter.

Deltakelse i valgobservasjonsoppdrag er et viktig bidrag til OSSEs målsettinger om sikkerhet og demokratiutvikling også under pandemien.

Delegasjonen vil bruke sesjonene og vervene delegasjonsmedlemmene innehar, til å fremme norske prio-

riteringer. Delegasjonsmedlem Kari Henriksen følger opp vervet som spesialrepresentant for Sør-Kaukasus videre og avgir rapport til OSSE PAs hovedsesjon.

Oslo, den 11. januar 2022

Siv Mossleth

delegasjonsleder

